

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правові та етичні норми журналістської діяльності

Галузь знань	06 Журналістика
Шифр та назва спеціальності	061 Журналістика
Назва освітньо-професійної програми	Реклама та зв'язки з громадськістю
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій
Кафедра	Міжнародних відносин, суспільних комунікацій та ІТ-права
Статус навчальної дисципліни	ОК 11 ОПП «Реклама та зв'язки з громадськістю»
Форма навчання	Денна

Викладач

Березовська Наталя Леонідівна
n.l.b.2712@ukr.net

Кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин, суспільних комунікацій та
ІТ-права, членкиня НААУ, членкиня
НСЖУ

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>Зміст дисципліни «Правові та етичні норми журналістської діяльності» спрямований на формування у здобувачів необхідних знань з дисципліни, формування світогляду майбутніх фахівців; виховання у спеціалістів культури мислення як елемента культури. Дисципліна «Правові та етичні норми журналістської діяльності» забезпечує формування у майбутніх фахівців сучасної системи поглядів та спеціальних знань про правові та етичні норми журналістики. Поєднання теоретичної і практичної складової формує знання правових та етичних стандартів професії журналіста, можливості побудови своєї майбутньої діяльності з урахуванням цього.</p>
Мета дисципліни	<p>- набуття знань та формування компетенцій, необхідних для виконання професійних функцій, навчити здобувачів розуміти і усвідомлювати проблеми, що мають місце у сфері журналістики, визначати шляхи реалізації етично-правової політики в сфері журналістики, формування правової грамотності.</p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності. ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя СК2. Здатність формувати інформаційний контент. СК4. Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність. СК6. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності</p>

Результати навчання	<p>ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції</p> <p>ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами</p> <p>ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства</p> <p>ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень</p> <p>ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації</p> <p>ПР16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію.</p> <p>ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва</p>
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 6 кредитів ЄКТС (180 годин). Для денної форми навчання: лекції – 34 годин, практичні заняття – 18 години, самостійна робота – 128 годин.
Форма підсумкового контролю	Іспит
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 2-му семестрі

Програма дисципліни

Тема 1.	<p>Етичні та редакційні кодекси в Україні та закордоном</p> <p>1. Перші кодекси та ради преси. 2. Кодекси журналістської етики: міжнародні кодекси, національні кодекси. 3. Свобода слова та висловлювань журналіста. 4. Етичний кодекс українського журналіста. 5. Журналіст та влада. 6. Журналіст та джерела інформації. 7. Плагіат у журналістиці.</p>
Тема 2.	<p>Порушення етичних норм журналістики в «бульварній пресі». «Жовта преса». Стандарти журналістики</p> <p>1. Етика висвітлення «слизьких тем»: приватна інформація. 2. Втручання в приватне життя. 3. Примітивізація чи розвиток: суперечки навколо «бульварності». 4. «Жовта преса» 5. Стандарти журналістики</p>

Тема 3.	Етичні норми розслідувальної журналістики. Пошук джерел інформації та їх захист. Пошук експертів 1. Методи прихованого збору інформації: метод «маски». 2. Робота з чутками. 3. Фабрикування та маніпулювання інформацією. 4. Журналістські розслідування «під прикриттям». 5. Інтерв'ю під запис та не для запису. 6. Коментар експерта.
Тема 4.	Етичні засади інтерв'ю.- Інтерв'ювання осіб, які зазнали фізичного та морального насилля 1. Етика проведення інтерв'ю. 2. Формування запитань до чутливих категорій населення. 2. Інтерв'ювання дітей.
Тема 5.	Журналіст на війні. Словник воєнного часу 1. Як працюють українські журналісти в умовах війни. 2. Висвітлення воєнних дій. 3. Які журналістські стандарти під час війни втрачають інформацію. 4. Про що можна і не можна писати
Тема 6.	Журналістика в екстремальних ситуаціях. Фото з місця події 1. Висвітлення катастроф і стихійних лих. 2. Висвітлення актів громадянської непокорності. 3. Висвітлення конфліктів. 4. Висвітлення терористичних актів. 5. Інформація про злочин та нещасні випадки
Тема 7.	Витоки етичних дилем. Стереотипи та мова ворожнечі у журналістських матеріалах 1. Різновиди стереотипів. 2. Питання расизму, антирасизму. 3. Конфлікт інтересів 4. Висвітлення етнічних конфліктів. 5. Мова ворожнечі у медіа.
Тема 8.	Гендерна політика українських медіа 1. Медіа і гендер 2. Сексизм і гендерні стереотипи в медіа 3. Візуальне представлення жінок у медіа 4. Експерти та експертки, герої та героїні. 5. Висвітлення інформації з урахуванням гендерної проблематики
Тема 9.	Етика полеміки і критики в ЗМІ 1. Поняття полеміки та її види. 2. Публіцистична критика та її види в ЗМІ. 3. Фальшування в полеміці та критиці мас медіа. 4. Етика сучасних розважальних та суспільно-тематичних ток-шоу. 5. Етика полеміки в політичних ток-шоу.
Тема 10.	Етичні норми у комерційній та соціальній рекламі. Політична реклама в ЗМІ. Політичні маніпуляції 1. Поняття реклами в ЗМІ. Її роль і види. 2. Регулювання етики реклами в ЗМІ. 3. Етичні принципи комерційної реклами в ЗМІ. 4. Етичні принципи політичної реклами в ЗМІ. 5. Права та обов'язки журналіста під час виборчих перегонів. 6. Медійні аспекти виборчого процесу. 7. Журналіст на виборах. 8. Прихована політична реклама
Тема 11.	Етика в Інтернет журналістиці. Оформлення матеріалів. Протистояння троям та ботам. 1. Етичні вимоги до роботи в соціальних мережах. 2. Проблеми і конфлікти в Інтернеті 3. Специфіка й складники етики журналістів інтернет-видань. 4. Посилання на «підозрілі сайти». 5. Клікбейт

Тема 12.	Медична журналістика. Журналістські матеріали про інвалідність та тяжко хворих. 1. Особливості створення матеріалів на медичну тематику. 2. Фейки у медичній журналістиці 3. Телевізійний формат медичної журналістики 4. Етичний аспект у висвітленні медичних тем та Вибір теми 5. Особливості матеріалів про психічні захворювання. 6. Як правильно писати про інвалідність. 7. Проведення інтерв'ю з людьми з інвалідністю. Етичний аспект
Тема 13.	Журналістський етикет 1. Основні поняття та елементи етикету журналіста. 2. Особливості та форми етикету. 3. Синтетичність етикету журналіста. 4. Вербальний етикет журналіста. 5. Етична проблема псевдоніма. 6. Норми службової етики 7. Робота на прес-конференціях, брифінгах, прес-турах.
Тема 14.	Журналіст у правовому полі. 1. Сутність і норми правових норм журналістики. 2. Законодавча база. 3. Новий Закон «Про медіа»
Тема 15.	Особливості регулювання друкованих ЗМІ, телерадіомовлення. Ліцензування телерадіомовлення. Прозорість медіавласності . 1. Вимоги до друкованих видань. 2. Державна реєстрація друкованих ЗМІ. 3. Структура українського телебачення, радіомовлення. Вимоги до змісту програм. 4. Основні вимоги до ліцензування телерадіомовлення. 5. Реєстрація продакшн студій. 6. Прозорість медіавласності
Тема 16.	Органи влади в інформаційній сфері. ЗМІ та судова влада. 1. Органи влади: структура та компетенція. 2. Доступ працівників ЗМІ до судових засідань. 3. Закриті судові засідання. 4. Презумпція невинності.
Тема 17.	Доступ до інформації. Інформаційні запити 1. Різновиди інформації: відкрита та закрита інформація. 2. Режим доступу до інформації 3. Законодавчі гарантії права на інформацію 4. Запити на інформацію (інформаційний запит).

Список рекомендованих джерел

1. Міжнародна журналістика : конспект лекцій / укл. І. Р. Жиленко. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 191 с.
2. Бурмагін Олександр, Опришко Людмила. Правові засади професійної діяльності журналіста / Посібник для журналістів. К., 2021. 91 с. <http://surl.li/crutl>

3. Закони України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> Закон України «Про медіа» Закон України "Про інформацію" (нова редакція)» Закон України "Про доступ до публічної інформації» Закон України "Про авторське право і суміжні права» Закон України «Про рекламу» Закон України "Про доступ до судових рішень" Виборчий кодекс України
4. Право і мас-медіа: судові позови до ЗМІ та журналістів// <http://www.medialaw.kiev.ua/publishing/books/3/>
5. Етичний кодекс українського журналіста [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://old.nsju.org/tabmenu/kodeks_etiki
6. Іванов В. Практикум з журналістської етики [Електронний ресурс] / В.Іванов // Режим доступу: <https://www.scribd.com/document/79668362/Praktikum-z-jurnalistiskoy-etyky>
7. Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо словника воєнного часу (30.9.2023 р.) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistiskoi-etykyshchodo-slovnyka-voiennoho-chasu/> Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми : СумДУ, 2021. 163 с. URL : <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84492>
8. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25593/Shevchuk%20264-271.pdf?sequence=1>
9. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ : ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с. URL : <https://imi.org.ua/wpcontent/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>
10. Жиленко І. Р., Трубочова О. О. Особливості подачі новин інформаційними агентствами Рейтер, ІТАР-ТАРС, Укрінформ. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». 2011. Том 24 (63). № 4. Ч. 1. С. 409-414.
11. Джон С. Геммонд, Ральф Л. Кіні, Говард Райффа, Деніел Канеман, Ден Ловалло, Олів'є Сібоні, Пітер М. Медсен, Рам Чаран, Девід А. Гарвін, Пол Роджерс, Махзарін Р. Банаджі, Доллі Чу, Томас Дейвенпорт, Ендрю Кемпбел, Майкл Манкінс, Річард Стіл. Про прийняття розумних рішень. Harvard Business Review: 10 найкращих статей. КМ-Букс. 2019 р. 208 с.
12. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність» спеціальності 231 Соціальна робота. Укл.: О.І. Боковець. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 62 с.
13. Журналістика та реклама: вектори взаємодії : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 19 березня 2019 р. / за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 236 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/d292b6592255a748b7f1d42698bd02c2.pdf>

14. Компанія «Нью-Йорк Таймс». Питання етики в журналістиці
URL:http://www.aup.com.ua/uploads/NewYork_Times.pdf
15. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі URL:http://journalib.univ.kiev.ua/BBC_Guidelines_Ukr.pdf
16. Міжнародні стандарти забезпечення свободи вираження поглядів. Стаття 19 // <http://www.medialaw.kiev.ua/publishing/books/1/>
17. Указ Президента України «Про заходи щодо попередження недобросовісної реклами» // URL:<https://zakon.rada.gov.ua/>

Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О.М. Бекетова URL: <http://eprints.kname.edu.ua>
2. Цифровий репозитарій ХНАМГ URL: www.kname.kharkov.ua/eprints
3. <http://www.chat.ru/~isocio/> – кабінет наукової літератури Інституту Соціології РАН.
4. Дослідницький холдинг Factum Group Ukraine, «Проникнення інтернету в Україні» – Березень 2019 URL:https://inau.ua/sites/default/files/file/1903/dani_ustanovchyh_doslidzhen_za_1y_kvartal_2019_0.pdf – Назва з екрану.
5. Журналістика: теорія і практика / Блог Наталії Олексіївни Кучер, викладача кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю НАУ URL:<https://blog.kucher.in.ua/> – Назва з екрану.
6. Справка – Blogger. URL:<https://support.google.com/blogger?hl=uk&authuser=0#topic=3339243> – Назва з екрану.
7. Журналістика: теорія і практика / Канал викладача кафедри журналістики, реклами і зв'язків з громадськістю Кучер Н.А. URL:https://t.me/nk_jtp – Назва з екрану.

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином: <i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну успішність (участь у практичних заняттях, виконання практичних завдань та контрольних робіт) – до 60 балів, за</i>
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано		
82-89	B	Добре			
74-81	C				
64-73	D				
60-63	E	Задовільно			

35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання	результати екзамену – до 40 балів.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Політика опанування дисципліни

Відвідування: Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен/залік) є обов'язковою. При проведенні занять в онлайн режимі, присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна.

Дотримання принципів академічної доброчесності: Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати програму **Unicheck**.